

BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNI O‘QITISH DASTURLARIDA MA‘NAVIY VA AXLOQIY QADRIYATLARNING INTEGRATSIYASINI KUCHAYTIRISH

Mexmonaliyev Shodibek Navfal o‘g‘li

Farg‘ona davlat universiteti

13.00.01 Pedagogika nazariyasi.

Pedagogik ta‘limotlar tarixi ixtisosligi

2- bosqich tayanch doktoranti

Kirish: Bugungi tez o‘zgaruvchan dunyoda o‘qituvchilarning roli akademik bilimlarni berishdan tashqarida. Talabalarning yaxlit rivojlanishiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatish uchun o‘qituvchilar uchun ma‘naviy va axloqiy qadriyatlarni o‘z amaliyotida mujassamlashtirish va mustahkamlash juda muhimdir. Ushbu model kelajakdagi o‘qituvchilarning nafaqat o‘quvchilar ongini, balki ularning qalblari va qalblarini tarbiyalash uchun yaxshi jihozlanganligini ta‘minlash uchun o‘qituvchilarni o‘qitish dasturlarida ma‘naviy va axloqiy qadriyatlarni birlashtirishni kuchaytirishga qaratilgan.

Maqsadlar:

1. O‘qituvchilarni o‘qitish dasturlariga ma‘naviy va axloqiy qadriyatlarni kiritish muhimligi to‘g‘risida o‘qituvchilar o‘rtasida xabardorlikni oshirish.
2. O‘qituvchilar ta‘limi muassasalariga ma‘naviy va axloqiy qadriyatlarni birlashtirishga yordam beradigan o‘quv dasturlarini o‘zgartirish va amalga oshirish uchun asos yaratish.
3. Bo‘ljak o‘qituvchilarni o‘quv amaliyotida ma‘naviy va axloqiy qadriyatlarni samarali singdirish uchun zarur bilim, ko‘nikma va munosabatlar bilan jihozlash.

Model komponentlari:

1. Malaka Oshirish Seminarlari: O‘qituvchi o‘qituvchilar uchun ma‘naviy-axloqiy qadriyatlarning ta‘limdagi ahamiyati to‘g‘risida tushunchalarini chuqurlashtirish uchun seminarlar va o‘quv mashg‘ulotlarini tashkil etish. Ushbu seminarlar, shuningdek, ularga ushbu qadriyatlarni o‘z kurslari va murabbiylik amaliyotiga kiritish uchun strategiya va manbalarni taqdim etishi mumkin.
2. O‘quv dasturini qayta ko‘rib chiqish: Mavjud o‘qituvchilar ta‘limi o‘quv dasturini ko‘rib chiqish va qayta ko‘rib chiqish uchun akademik mutaxassislar, ma‘naviy rahbarlar va axloqshunoslar bilan hamkorlik qiling. Ma‘naviy va axloqiy qadriyatlar bilan bog‘liq tarkibni turli mavzular va kurslarga joylashtirish imkoniyatlarini aniqlang. Ushbu qadriyatlar talabalar aholisining madaniy, diniy va axloqiy xilma-xilligiga mos kelishiga ishonch hosil qiling.
3. Tajribani o‘rganish imkoniyatlari: Xizmatni o‘rganish loyihalari, zehnlilik sessiyalari, jamoatchilik bilan aloqalar va aks ettiruvchi amaliyotlar kabi tajribaviy ta‘lim faoliyatini o‘qituvchilarni o‘qitish dasturlariga qo‘shing. Bu imkoniyatlar bo‘ljak

o'qituvchilarga nazariyani real tajribalar bilan bog'lash va chuqurroq hamdardlik, rahm-shafqat va axloqiy mas'uliyat hissini rivojlantirish imkonini beradi.

4. Murabbiylik va qo'llab-quvvatlash: Ajam o'qituvchilarni o'qitishda ma'naviy va axloqiy qadriyatlarning integratsiyasini ko'rsatadigan tajribali o'qituvchilar bilan birlashtiradigan murabbiylik dasturlarini yarating. Yangi o'qituvchilarga ushbu qadriyatlarni o'zlarining kasbiy amaliyotiga kiritishning murakkabliklarida harakat qilishda yordam berish uchun doimiy rahbarlik, mulohaza va hissiy yordamni taklif eting.

5. Baholash va qayta aloqa mexanizmlari: O'qituvchilarni o'qitish dasturlarida ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni birlashtirish samaradorligini nazorat qilish uchun o'z-o'zini aks ettirish jurnallari, tengdoshlarni baholash va talabalarning fikr-mulohazalarini o'rganish kabi baholash vositalarini amalga oshirish. Ushbu ma'lumotlardan yaxshilanish sohalarini aniqlash va muvaffaqiyatlarni nishonlash uchun foydalaning.

O'qituvchilarni o'qitish dasturlarida ma'naviy-axloqiy qadriyatlar integratsiyasini kuchaytirish uchun ushbu modelni amalga oshirish orqali biz nafaqat akademik barkamol, balki ma'naviy va axloqiy jihatdan asoslangan o'qituvchilar avlodini tarbiyalashimiz mumkin. Ushbu kelajakdagi o'qituvchilar o'z o'quvchilarini rahmdil, axloqiy va mas'uliyatli jamiyat a'zolari bo'lishga ilhomlantirish, boshqarish va kuchaytirish uchun jihozlanadi.

Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlar tizimini takomillashtirish yanada yaxlit ta'lim tizimini rivojlantirish uchun juda muhimdir. Bunga shaxsiy rivojlanish, o'z-o'zini aks ettirish va axloqiy qarorlarni qabul qilishga qaratilgan turli xil texnologiyalar va metodologiyalarni birlashtirish orqali erishish mumkin. Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni o'stirishni kuchaytirish uchun texnologiyadan foydalanishning ba'zi usullari:

1. Onlayn kurslar va vebinarlar: o'qituvchilar ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni rivojlantirishga qaratilgan onlayn kurslar va vebinarlardan foydalanishlari mumkin. Ushbu virtual platformalar ushbu sohada aks ettirish va o'sishga yordam beradigan tegishli manbalarga, munozaralarga va interaktiv tadbirlarga kirishni ta'minlashi mumkin.

2. Virtual haqiqat (VR) va Kengaytirilgan haqiqat (AR): VR va AR texnologiyalari o'qituvchilarga turli xil istiqbollari, madaniyatlar va e'tiqod tizimlarini o'rganishga imkon beradigan immersiv tajribalarni yaratishi mumkin. Bu o'qituvchilarga turli xil e'tiqod tizimlari va qadriyatlariga nisbatan hamdardlik, bag'rikenglik va tushunishni rivojlantirishga yordam beradi.

3. Ijtimoiy Media platformalari: ijtimoiy media kelajakdagi o'qituvchilarni ijobiy qadriyatlarni targ'ib qiluvchi hamfikrlar, manbalar va tashkilotlar bilan bog'lash vositasi sifatida ishlatilishi mumkin. Twitter, Facebook yoki Linked In kabi

platformalarda tarkibni boshqarish va munozaralarda qatnashish orqali o'qituvchilar axloqiy va ma'naviy qadriyatlarni aks ettirishlari va chuqurlashtirishlari mumkin.

4. Ta'lim dasturlari va o'yinlari: axloqiy qarorlar qabul qilishni rivojlantirish va qadriyatlarga asoslangan ta'limni targ'ib qilish uchun mo'ljallangan turli xil ilovalar va o'yinlar mavjud. Bo'lajak o'qituvchilar ushbu vositalardan axloqiy xulosalar chiqarishni mashq qilish va axloqiy aks ettirishni talab qiladigan turli xil stsenariylarni o'rganish uchun foydalanishlari mumkin.

5. Onlayn jamoalar va forumlar: ma'naviy va axloqiy qadriyatlarni muhokama qilishga bag'ishlangan onlayn jamoalar va forumlarga qo'shilish kelajakdagi o'qituvchilarga o'xshash e'tiqod va maqsadlarga ega bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlovchi tarmoqni taqdim etishi mumkin. Ushbu platformalar fikr almashish, maslahat izlash va qadriyatlarga asoslangan ta'lim bilan bog'liq turli tashabbuslar bo'yicha hamkorlik qilish uchun joy bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Bo'lajak o'qituvchilarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni takomillashtirish jarayoniga texnologiyani kiritish orqali ta'lim muassasalari o'qitishning ushbu muhim jihatida shaxsiy o'sish va rivojlanish uchun innovatsion va qiziqarli imkoniyatlarni yaratishi mumkin.

Mindfulness ilovalari: Mindfulness ilovalari o'qituvchilarga axloqiy qarorlar qabul qilish va axloqiy xatti-harakatlar uchun zarur bo'lgan o'z-o'zini anglash, hissiy aql va chidamlilikni rivojlantirishga yordam beradi. Ushbu ilovalar o'qituvchilarga ichki qadriyatlari va e'tiqodlari bilan bog'lanishiga yordam beradigan meditatsiya mashg'ulotlari, nafas olish mashqlari va aks ettiruvchi ko'rsatmalarni taklif qilishi mumkin.

5. Gamifikatsiya: Gamifikatsiya texnikasi o'qituvchilarni axloqiy fikrlash, axloqiy muammolarini hal qilish va qadriyatlarni o'rganishni targ'ib qiluvchi faoliyatga jalb qilish uchun ishlatilishi mumkin. Axloqiy va ma'naviy rivojlanishni o'yin yoki qiyinchilik sifatida shakllantirish orqali o'qituvchilar yanada chuqurroq va interaktiv ta'lim tajribasiga ega bo'lishlari mumkin.

6. Vebinarlar va podkastlar: etika, ma'naviyat va axloq bo'yicha mutaxassislar ishtirokidagi vebinarlar va podkastlar o'qituvchilarga ushbu mavzular bo'yicha qimmatli tushunchalar va istiqbollarni taqdim etishi mumkin. Ushbu onlayn manbalar qadriyatlar ta'limi sohasida muloqot, mulohaza yuritish va uzluksiz o'rganish uchun platforma bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Texnologiyani shu yo'llar bilan qo'llash orqali biz bo'lajak o'qituvchilarning ma'naviy va axloqiy qadriyatlarini takomillashtirish uchun yanada dinamik va keng qamrovli tizimni yaratishimiz mumkin. Ushbu yondashuv o'qituvchilarga axloqiy etakchilar, namuna va ta'lim tizimida va umuman jamiyatda ijobiy o'zgarishlarni qo'llab-quvvatlash imkoniyatini berishi mumkin.

1. B. S. Siddiqov, & sh. N. Mexmonaliyev (2022). Pedagogik amaliyotning bo'lajak o'qituvchining kasbiy tayyorgarlik faoliyatida tutgan o'rni. *Academic research in educational sciences*, 3 (1), 10-16. Doi: 10.24412/2181-1385-2022-1-10-16
2. MAZMUNI, T. M. A. J. V. Sh. N. Mexmonaliyev-Farg'ona davlat universiteti 2-bosqich magistranti SS Evatov-Farg'ona davlat universiteti o'qituvchisi OA Tursunov-Farg'ona politexnika instituti akademik litsey o'quvchisi. *FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI*, 275.
3. Abdullaev, S. S. (2021). SOCIAL INVOLVEMENT IN STUDENTS RESULTS OF EXPERIMENTAL WORK ON THE DEVELOPMENT OF VIRTUES.
4. Abdullaev, S. S. (2021, July). SOCIO-POLITICAL FACTORS OF DEVELOPMENT OF SOCIAL RELATIONSHIPS IN STUDENTS IN THE PROCESS OF PEDAGOGICAL EDUCATION. In *Euro-Asia Conferences* (pp. 168-170).
5. Muhammadovna, O. R. N., & Bahodirovich, B. B. (2022). BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIDA KASBIY-GRAFIK KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISH DOLZARB PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA. INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE. *SCIENTIFIC-METHODICAL JOURNAL*, 3(6), 432-438.